

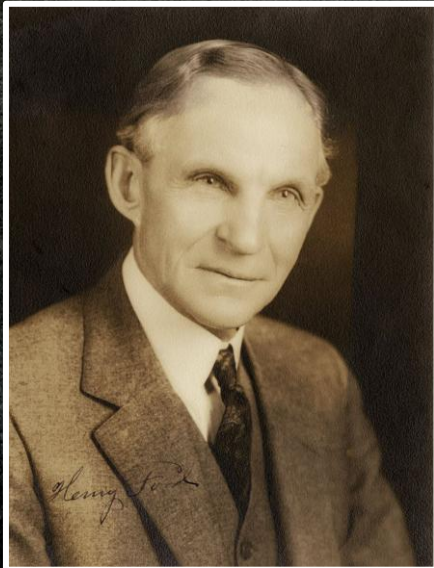
วิจัยในงานประจำ

จากการสร้างความรู้ สู่การสร้างการเปลี่ยนแปลง



โกมาตร จิ่งเสติยรทรัพย์ สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ (สวสส)
สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดฯ กระทรวงสาธารณสุข

ชีวิตการทำงานในระบบงานสมัยใหม่



ระบบงานขนาดใหญ่เหมือนโรงงานอุตสาหกรรมทำให้คนแปลกแยกจากงาน

ปัญหางานประจำในระบบงานขนาดใหญ่

- งานแยกเป็นส่วนย่อย ไม่เห็นภาพรวม
- ทำงานโดยไม่รู้ความหมาย
- ตัดสินใจด้วยตนเองไม่ได้
- การวัดผลเชิงปริมาณ
- ทำงานแบบไม่ต้องใช้ความรู้
- ไม่ได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา
- งานทุกอย่างมีคู่มือ แนวทาง แบบฟอร์มและตัวชี้วัด
- ระบบงานเหมือนเครื่องจักร คนทำงานกลายเป็นหุ่นยนต์
- วงจรอุบาทของการประชุม ประเมิน และประกวด



เปลี่ยนงานประจำให้เป็นงานวิจัย ทำไมต้องทำ

๑. เปลี่ยนงานประจำเป็นการเรียนรู้
๒. เปลี่ยนคนทำงานเป็น “ผู้สร้างสรรค์” ความรู้
๓. ทำงานให้ง่ายขึ้นและได้ผลดีขึ้น
๔. คนทำงานคิดเอง แก้ปัญหาเอง
๕. เปลี่ยน “วัฒนธรรมความเห็น”
ให้เป็น “วัฒนธรรมความรู้”
๖. เปลี่ยนวิธีทำงานแบบเดิมๆ
ให้เป็นการริเริ่มสร้างสรรค์



งานวิจัย ทำไมเราต้องทำให้เป็น

- ☑ งานวิจัยถูกทำให้กลายเป็นเรื่องยาก เป็นเรื่องใหญ่และเป็นเรื่องของผู้เชี่ยวชาญ
- ☑ ความรู้-ข้อมูลมีอยู่ในการปฏิบัติ
- ☑ สร้างวัฒนธรรมการใช้ความรู้
- ☑ คนทำงานต้องรู้ทันงานวิจัย
- ☑ ทวงคืนฐานะ “ผู้สร้างความรู้”
- ☑ งานวิจัยช่วยพัฒนาคนให้เก่งขึ้น และพัฒนางานให้ง่ายและได้ผล



อย่างไรที่เรียก การวิจัยจากงานประจำ Routine to Research (R2R)

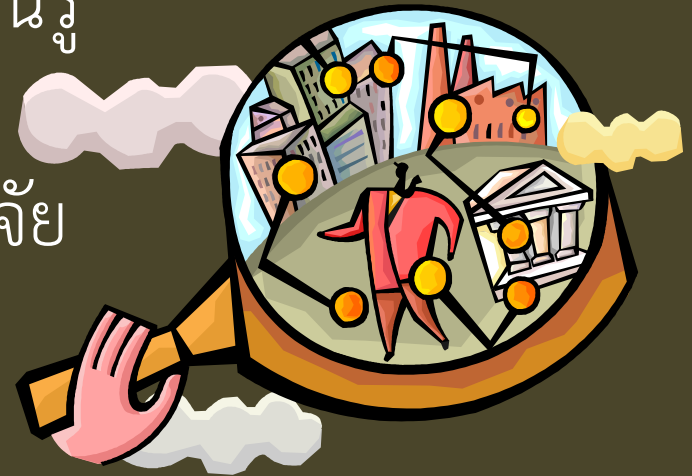
- ☑ เริ่มจากปัญหาหน้างานหรือสิ่งที่ต้องการพัฒนาในงานที่ทำเป็นประจำ
- ☑ ใช้กระบวนการวิจัยที่ไม่ยุ่งยาก
- ☑ อาศัยข้อมูลที่เก็บอยู่ในระบบ
- ☑ หรือเก็บข้อมูลจากงานประจำ
- ☑ จัดระบบ หมวดหมู่ มองหาความสัมพันธ์และความหมายของข้อมูลที่มีเพื่อตอบโจทย์
- ☑ ผลการวิจัยนำไปใช้แก้ปัญหานี้



สู่การสร้างการเปลี่ยนแปลง

การเปลี่ยนแปลงหลายระดับ: เปลี่ยนแปลงตนเอง

- เปลี่ยนทัศนคติต่องาน: งานคือการเรียนรู้
- เปลี่ยนวิธีมอง: มองหาทางออก
- เปลี่ยนวิธีคิด: มองปัญหาเป็นโจทย์วิจัย
- เปลี่ยนการแก้ปัญหา: แก้เชิงระบบ
- เปลี่ยนวิธีวิเคราะห์: มองเป็นระบบ
- เปลี่ยนทัศนคติต่อตนเอง: เป็นผู้กระทำ
- เปลี่ยนวิธีสัมพันธ์กับคนอื่น: ใช้ความรู้มากกว่าความเห็น
- เปลี่ยนแปลงตนเองให้มีขีดความสามารถสูงขึ้นตลอดเวลา



สู่การสร้างความเปลี่ยนแปลง

การเปลี่ยนแปลงหลายระดับ: เปลี่ยนแปลงองค์กร

- องค์กรมีประสิทธิภาพสูงขึ้น สูญเปล่าน้อยลง
- องค์กรมีชีวิต “สิ่งที่ทำอยู่ทำให้ดีขึ้นได้อีก”
- เน้นการใช้ปัญญาแทนอำนาจ
- เกิดการกระตุ้นซึ่งกันและกัน
- ทุกคนมีความรู้ ทุกคนมีศักดิ์ศรี
- เกิด “สินทรัพย์ความรู้” ที่มีค่า
- ลดความขัดแย้งเพราะใช้ความรู้แทนการใช้ความเห็น
- เปลี่ยนองค์กรปรนัยให้เป็นองค์กรการเรียนรู้



สื่อสารผลการวิจัย

Communicating Research Results

- ✓ ไม่ใช่การเผยแพร่ทั่วไปแบบไร้จุดหมาย
- ✓ ไม่ใช่แค่การมีรายงานหรือการตีพิมพ์
- ✓ สื่อสารอย่างมีเป้าหมาย
- ✓ เลือกกลุ่มผู้ฟัง
- ✓ เลือกประเด็นที่ใช้
- ✓ เลือกวิธีการที่ได้ผล
- ✓ ในเวลาที่เหมาะสม
- ✓ มุ่งผลลัพธ์คือการเปลี่ยนแปลง



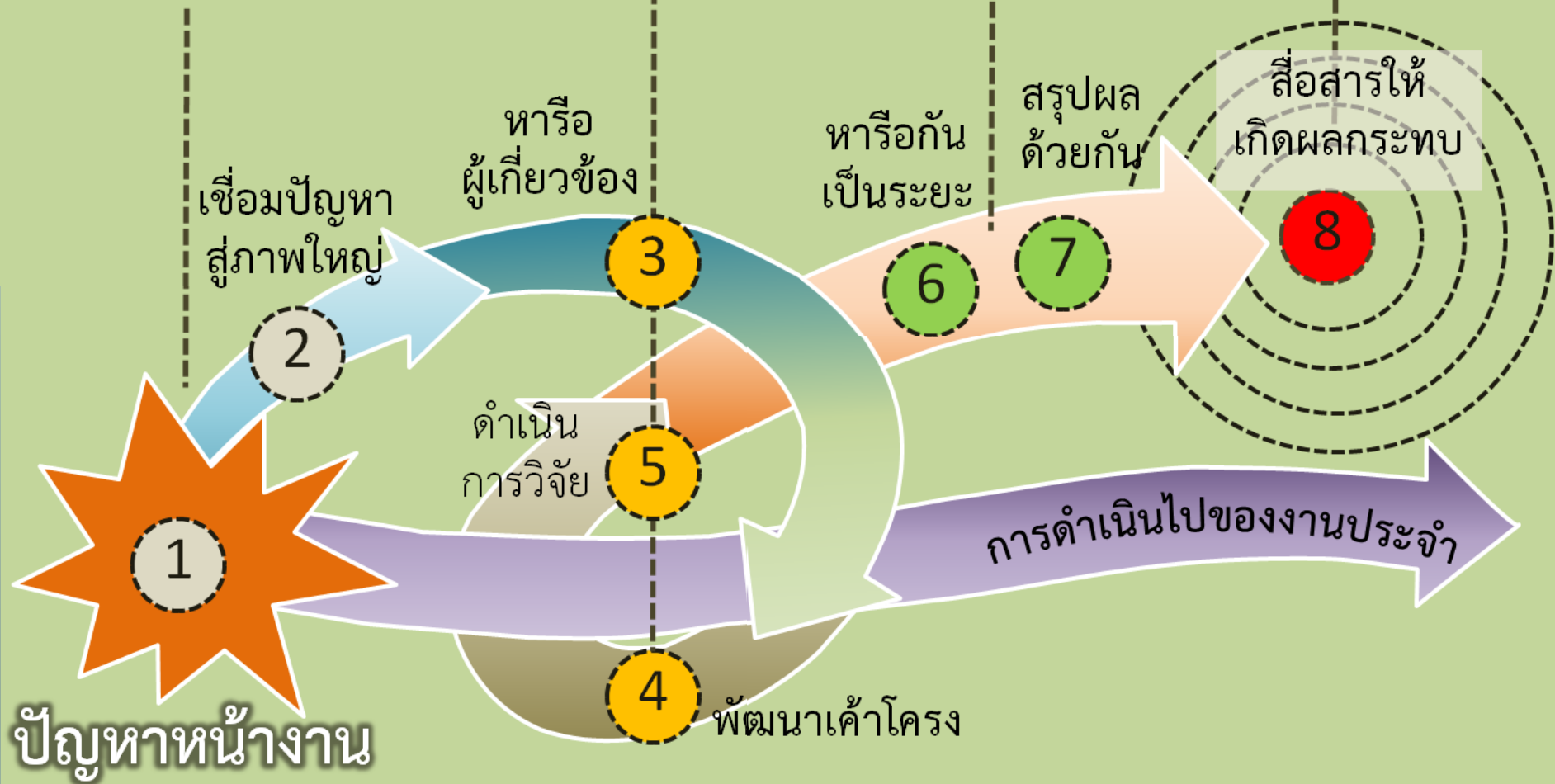
กระบวนการสร้างความรู้สู่การเปลี่ยนแปลง

ระยะที่ 1
ระบุปัญหา

ระยะที่ 2
พัฒนางานวิจัย

ระยะที่ 3
สังเคราะห์ความรู้

ระยะที่ 4
สู่การเปลี่ยนแปลง



สร้างผลกระทบจากการวิจัย

Creating change through research

☑ งานวิจัยจะสร้างผลกระทบได้ เพราะ

1. งานวิจัยมีคุณภาพดี
2. ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับรู้
3. ผู้มีอำนาจตัดสินใจเห็นประโยชน์

☑ งานวิจัยจะได้ใช้ประโยชน์ต้องเริ่มตั้งแต่การตั้งโจทย์วิจัย



โจทย์วิจัยจากข้อมูลที่มีอยู่แล้ว



- ☑ การเปลี่ยนแปลงอัตราเกิด อัตราตายนํ้าหนักแรกเกิด การฝากครรภ์
- ☑ Re-admission การขาดนัด จำนวนเคส refer ตามฤดูกาล
- ☑ ลักษณะประชากร อายุ การศึกษา อัตราเพิ่มของวัยรุ่นที่ตั้งท้อง
- ☑ Length of stay ของโรคต่างๆ กลุ่มอายุต่างๆ วิธีการรักษาต่างๆ
- ☑ การกระจายตัวทางภูมิศาสตร์ของโรค
- ☑ วิเคราะห์ใบส่งต่อ ยาที่หมอแต่ละคนจ่ายในโรคเดียวกัน
- ☑ อัตราการต่อเวรป่วยติดของเจ้าหน้าที่

ไจกย์ตามนโยบาย

Service Plan, DHS หมอครอบครัว



- ☑ ระยะเวลาการส่งต่อ การรอตรวจ รูปแบบการประสานบริการ Cost containment การเกลี้ยภาระงาน
- ☑ การดูแลฟื้นฟูสุขภาพที่บ้าน ความเสี่ยงต่างๆ ที่บ้าน; การเก็บยาที่บ้าน; ยาเหลือ; ขยะติดเชื้อที่บ้าน; อสม. ศักยภาพชุมชน; ประสพการณ์ Care Giver; ผลลัพธ์ ค่าใช้จ่าย ความพอใจ
- ☑ ภาวะ 3 ป. การใช้เวลาหน้าจอคอมพิวเตอร์ ความพึงพอใจ การได้ใช้ศักยภาพ ความภาคภูมิใจ Trust ในองค์กร

ไต่ถามจากงานคุณภาพ

☑ คุณภาพบริการ ระยะเวลารอ
ตรวจ เวลาที่ได้พบแพทย์ ข้อมูลที่
ได้รับ ความพึงพอใจ การนัดหมาย
การจ่ายยาของหมอ การล้างมือ
ของแพทย์ การให้คำแนะนำ

☑ สิ่งแวดล้อมการเยียวยาในรพ.
เสียงที่โอพีดี ที่วีทีหอผู้ป่วย กลิ่น
รสชาติอาหาร เตียงนอน ห้องน้ำ ที่
จอดรถ เก้าอี้นั่งรอ เก้าอี้คนเยี่ยม
รูปภาพ หน้าต่าง แสงไฟ แสงสว่าง
ปริมาณขยะ ความเป็นส่วนตัว การ
ถูกรบกวนขณะพัก



เดินทีละก้าว ก็นับว่าทีละคำ

๑๐ ขั้นตอนง่ายๆ วิจัยไม่ยาก ถ้าหากทำเป็นขั้นตอน

๑. เริ่มต้น
๒. ค้นหา
๓. หาเป้า
๔. เหลาโจทย์
๕. กำหนดวิธีการ
๖. ทำงานภาคสนาม
๗. ถาถามหาความรู้ใหม่
๘. ใช้บทคัดย่อแนะนำทาง
๙. นำเสนออย่างสร้างสรรค์
๑๐. มุ่งมั่นสู่ขั้นเทพ



1. เริ่มต้น: หาเรื่องที่สนใจ

- ☑ การวิจัยไม่ได้เริ่มด้วยการตั้งชื่อโครงการ
- ☑ เลือกประเด็นกว้างๆ ที่เราอยากรู้
- ☑ อาจตั้งต้นจากปัญหาที่เราเจอ
- ☑ หรือจากนโยบายและแนวคิด
- ☑ ระดมคำสำคัญไว้คร่าวๆ
- ☑ ทำประเด็นให้เฉพาะเจาะจง
- ☑ หาหรือเสนอประเด็นให้คนที่เกี่ยวข้องทราบ



2. ค้นคว้า: หาความรู้ที่มีอยู่แล้ว

- ✓ การวิจัยเริ่มต้นด้วยการค้นคว้า
- ✓ ค้นจาก Key words
- ✓ ค้นข้อมูลที่เคยมีคนทำ
- ✓ ค้นแนวคิดทฤษฎีที่น่าสนใจ
- ✓ รวบรวมเป็นบรรณานุกรมตั้งต้น
- ✓ เลือกอ่าน เลือกอ้างอิงเฉพาะที่มีคุณภาพ
- ✓ ไม่ใช่ทุกเรื่องที่จะวิจัยจำเป็นต้องทำวิจัยเสมอไป



3. หาเป้า: ยังอยากรู้อะไรอีก



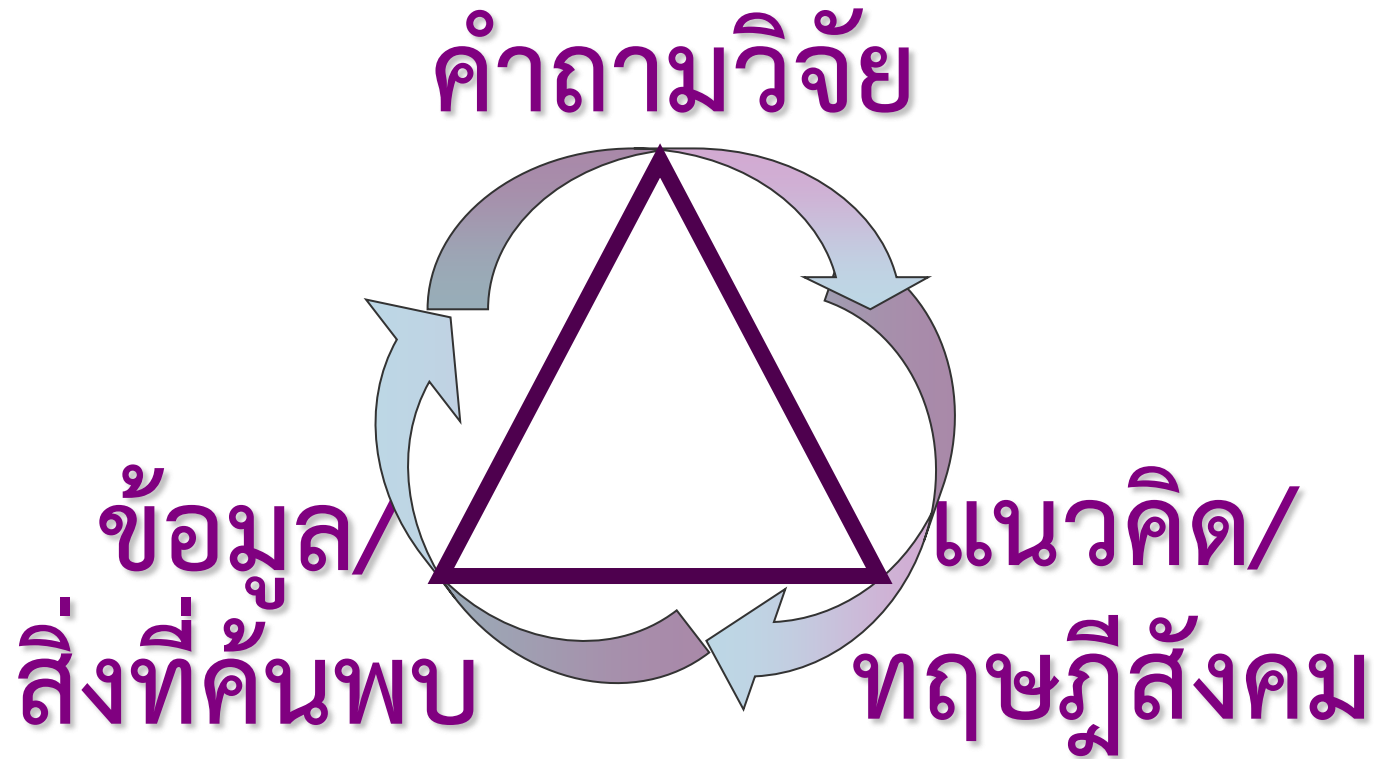
- ☑หาส่วนขาดที่เราไม่รู้
- ☑ต่อยอดเรื่องที่เราไปสู่อะไรใหม่
- ☑เรื่องที่เราอยากรู้ต้องเฉพาะเจาะจง
- ☑ลองเขียนสิ่งที่อยากรู้สัก 3 ข้อ
- ☑ปรับให้เป็นวัตถุประสงค์การวิจัย
- ☑งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา...
- ☑อย่าพยายามทำมากเกินไป

4. เหล่าโจทก์ ให้หลวมคม



- ☑ ตั้งคำถามวิจัยต้องให้ฉลาดขึ้น
- ☑ เหล่าประเด็นด้วยวงล้อความรู้
- ☑ คำถามที่ดี มาจากแนวคิดดีและข้อมูลดี
- ☑ สะสมคำถามวิจัยไว้เป็นตัวอย่าง
- ☑ คำถามวิจัย ไม่ใช่คำถามที่ใช้ถามผู้ให้ข้อมูลหรือแนวคำถาม
- ☑ คำถามจะเป็นตัวกำหนดวิธีวิจัย

วงล้อแห่งความรู้



5. กำหนดวิธีการ

- ☑ วิธี “จับ” ขึ้นอยู่กับความรู้ที่จะจับ
- ☑ เชิงปริมาณเน้นตัวเลข
- ☑ เชิงคุณภาพเน้นเรื่องราว
- ☑ รู้จุดแข็ง/อ่อนแต่ละวิธีการ
- ☑ แบบสอบถาม ปลายเปิด-ปิด
- ☑ สัมภาษณ์ บุคคล กลุ่ม เชิงลึก
- ☑ สังเกต มีส่วนร่วม ไม่มีส่วนร่วม



6. ทำงานภาคสนาม: เก็บข้อมูลให้เป็นระบบ



- ☑ เข้าใจธรรมชาติของข้อมูล
และแหล่งข้อมูล คน/เวลา/
สถานที่
- ☑ สร้างเครื่องมือการเก็บข้อมูล
- ☑ จัดระบบการบันทึกข้อมูล
- ☑ มีวินัยในการจดบันทึก
- ☑ ทบทวนวิเคราะห์หาสิ่งค้นพบ
ใหม่ๆ ไปด้วยเสมอ

ตัวอย่างคำถาม

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาประสบการณ์ความเจ็บป่วยของผู้ป่วยโรคมะเร็ง

คำถามวิจัย: ๑ การเจ็บป่วยจากมะเร็งทำให้การให้ความหมายของชีวิตเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

แนวคำถามสำหรับผู้ป่วย: ก่อนป่วย มีความใฝ่ฝันต่ออนาคตอย่างไร หลังป่วยความใฝ่ฝันเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร

แนวการสังเกต: ผู้ป่วยใช้เวลาในแต่ละวัน เช่น ทำงาน พักผ่อน อยู่กับครอบครัวแตกต่างกันไปจากก่อนป่วยอย่างไร

7. ตามหาความรู้ใหม่ หาว่าสิ่งค้นพบบอกอะไรใหม่

- ✓ วิจัยคือสร้างความรู้ใหม่
- ✓ ความรู้ใหม่ คือ Argument
- ✓ เป็นข้อสรุปเชิงนามธรรม
- ✓ Researcher vs. Reporter
- ✓ Argument ที่ดี: Originality, Creativity & Impact (ใหม่ สร้างสรรค์ สำคัญ)
- ✓ งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า...(Statement)



8. ใช้บทคัดย่อนำทาง

บทคัดย่อ งานวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับ...



(เติมประเด็น)... มีวัตถุประสงค์
เพื่อ... โดยมีคำถามวิจัยที่สำคัญ
คือ... การวิจัยนี้เป็นการวิจัย
(เติมวิธีวิจัย)... ผลของการวิจัย
พบว่า (เติม Findings)...
การศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า...(ใส่
main argument).

9. นำเสนออย่างสร้างสรรค์

- ✓ เราต้องเชื่อในสิ่งที่เราเสนอ
- ✓ หาผู้ฟังกลุ่มเป้าหมาย
- ✓ วิจัยไม่จำเป็นต้องเป็นเล่ม
- ✓ รูปแบบการนำเสนอผล
- ✓ เลือกเวลาการนำเสนอ
- ✓ นำเสนอให้เป็นขั้นตอน
- ✓ จุดอ่อนคือการขาด supportive evidence



10. มุ่งมั่นสู่ขั้นเทพ



- ✓ วิจัยเป็นศาสตร์และศิลป์
- ✓ งานวิจัยชิ้นแรกน่าอายเสมอ
- ✓ ความเข้าใจเกิดจากการได้ลงมือทำ
- ✓ วิจัยเป็นทั้งเครื่องมือผลิตความรู้ เครื่องมือพัฒนาคนและเครื่องมือเสริมพลัง

สื่อสารผลการวิจัยเพื่อการเปลี่ยนแปลง Communicating Research Results

- ✓ ไม่ใช่การเผยแพร่ทั่วไปแบบไร้จุดหมาย
- ✓ ไม่ใช่แค่การมีรายงานหรือการตีพิมพ์
- ✓ สื่อสารอย่างมีเป้าหมาย
- ✓ เลือกกลุ่มผู้ฟัง
- ✓ เลือกประเด็นที่ใช้
- ✓ เลือกวิธีการที่ได้ผล
- ✓ ในเวลาที่เหมาะสม
- ✓ มุ่งผลลัพธ์คือการเปลี่ยนแปลง



การนำเสนอผลงาน

- ✓ การค้นข้อมูล
- ✓ Oral presentation
- ✓ Poster presentation
- ✓ การนำเสนอต่อผู้บริหาร
- ✓ เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- ✓ สื่อสู่สาธารณะ
- ✓ การตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ
- ✓ การส่งผลงานไปนำเสนอ-ประกวด



Policy Briefing

การนำเสนอเชิงนโยบาย

- นำเสนอเพื่อให้เกิดการตัดสินใจ
- ต้องรู้จักสไตล์การตัดสินใจของผู้บริหาร
- สื่อให้กระชับสั้นเท่าที่จำเป็น
- นำเสนอ Policy options
- ประเมินทางเลือก+ความเสี่ยงต่างๆ
- ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น
- มีกรอบเวลาที่ชัดเจนพร้อมเหตุผล
- แจกแจง Course of Action
- ทำทั้งหมดนี้ด้วยระยะเวลาสั้นๆ



สร้างผลกระทบจากการวิจัย

Creating change through research

☑ งานวิจัยจะสร้างผลกระทบได้ เพราะ

1. งานวิจัยมีคุณภาพดี
2. ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับรู้
3. ผู้มีอำนาจตัดสินใจ
เห็นประโยชน์

☑ งานวิจัยจะได้ใช้
ประโยชน์ต้องเริ่มตั้งแต่
การตั้งโจทย์วิจัยที่ดี



จุดอ่อนสำคัญของงานวิจัย

- ☑ ผลงานขาด Originality, Creativity, Impact
- ☑ การนำเสนอ ไม่ Coherent & Logical Sequence
- ☑ Argument ไม่ชัดเจน
- ☑ ไม่มี Supportive evidences
- ☑ ปัญหาของ Methodology
- ☑ การใช้ทฤษฎีและอ้างอิงผิดๆ
- ☑ ปัญหาภาษาและการเขียน

